

Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitiminin Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri*

Mehmet Uzun **, Akif Köse ***

Makale Geliş Tarihi:10/04/2017

Makale Kabul Tarihi:14/06/2017

Öz

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir çalışma olup durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Kahramanmaraş il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan yirmi okul öncesi öğretmeni ile görüşülmüş, elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine okul öncesi eğitimde başlanılmasının gerekli olduğunu düşündükleri, değerler eğitimi kapsamında en fazla sevgi, saygı, dürüstlük, sorumluluk, vatan sevgisi, yardımlaşma, hoşgörü ve paylaşma değerlerine yer verdikleri, değerler eğitimi içeriklerini daha çok Türkçe ve drama etkinliklerinde işledikleri, değerler eğitimi kapsamında en fazla resmi kurum ve kuruluşlara yönelik geziler düzenledikleri, değerlerin kazandırılmasında en fazla öğrenci ve aile kaynaklı nedenlerden dolayı zorlandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, değerler eğitimi, okul öncesi eğitim.

Teachers' Opinions about the Application of Values Education during Preschool Education

Abstract

In this study, it is aimed to examine the views of teachers about the application of value education during preschool education. The research is a qualitative study and it is carried out in a case study pattern. Twenty pre-school teachers who are working at independent kindergartens in Kahramanmaraş city center were interviewed and the data was analyzed by content analysis method. As a result of the research; the preschool teachers think that it is necessary to start value education during pre-school education and the values that they mostly emphasize are love, respect, honesty, responsibility, homeland love, cooperation, tolerance and sharing. It is also found that these teachers generally teach the value subjects by Turkish and drama activities. They generally organize trips to official institutions and organizations for value education. It is found that during the value education, it has been hard for them mostly because of the student and family based reasons.

Keywords: Pre-school education, value, values education.

*Bu çalışma 1. Yazarın 2.yazar danışmanlığında yapmış olduğu yüksek lisans projesinden üretilmiş olup 12-15 Ekim 2017 tarihleri arasında Antalya'da yapılacak olan II. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresine gönderilen bildirinin genişletilmiş halidir.

** Kahramanmaraş MEM Öğretmeni, Kahramanmaraş, mehmetuzun461@hotmail.com

***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kahramanmaraş, akifkose@ksu.edu.tr

Giriş

İnsanların birbirleri ile sağlıklı ilişkiler kurabilmesi için davranışların merkezinde temel insani değerlerin yer alması giderek önem kazanmaktadır. İnsanın, evrensel değerlerin yanı sıra toplumun kendine özgü değerlerini öğrenebilmesi ve gelecek nesillere aktarabilmesi için değerlere ilişkin yaşantılarının var olması gerekmektedir. Bu varoluşun başlangıç noktasını ise erken çocukluk dönemi oluşturmaktadır.

Cooper'e (2014) göre değer kavramı; istenilen veya önemli görülen ilkeler, kurallar veya standartlardır. Schaefer (2012) ise değerleri; gerçekleşmesi istenilen güzel şeyler, insan davranışlarını motive eden ve yönlendiren, bireyi karar verme sürecinde etkileyen ölçütler olarak tanımlamıştır. Bulduğumuz yüzyılda değer kavramı gerek insan için gerekse toplum için giderek önem kazanmaktadır. Bu önem değerler eğitiminin okulla olan bağının sorgulanmasını da beraberinde getirmektedir. Değerler eğitiminin asıl amacının ne olduğu, toplum hayatında yer bulan temel değerlerin neler olduğu, ortak paydada buluşulan değerlerin hangi anlamları ifade ettiği, değerler eğitimine okullarda yer verilip verilmeyeceği ve değerler eğitiminin okullarda nasıl uygulanacağı soruları günümüzde kesin cevapları aranmaya çalışılan sorular arasındadır (Cihan, 2014).

Eğitimin geçmişten günümüze var olan işlevlerine bakıldığında bireylere kişilik kazandırmak ve onların akademik başarılarını arttırmak yönünde iki işlevinin olduğu görülmektedir. Eğitim kurumlarının yetiştirmek istediği insan modeli, insani değerleri özümsemiş ve akademik yönden başarılı olan fertlerdir (Ekşi, 2003). İnsani değerlerin özümsemesi ise değer eğitimi olarak ifade edilebilir.

Öğretilebilen ve öğrenilebilen niteliğe sahip olan değerlerin bireylere kazandırılarak yaşantı haline gelmesi işinin geçmiş dönemlere göre günümüzde daha zor olduğu söylenebilir. Geçmişte insanlar tarafından kabul gören ve varlığı önemli olan birçok değer, yaşantılarla sonraki nesillere taşınırken günümüzde bu aktarım işi yeterli değildir. Bu durum, çocuğun değer düzenini değiştiren ve değer oluşumuna etki eden durumların günümüzde farklılaşmasından kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan ailelere ve eğitim kurumlarına bu noktada daha fazla sorumluluk düşmekte ve çocuklarda değerlerin kazanımı işinin tesadüflere bırakılmaması gerekmektedir (Gömlüksiz, 2007). Özellikle formal eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitimin, değerlerin kazandırılmasında aktif ve etkin rol alması önemlidir.

Okul öncesi eğitim, doğumla ilkokula başlama zamanı arasındaki dönemi içine alan, bu yaş dönemi çocuklarının bireysel farklılıklarına ve gelişim seviyelerine uygun, zengin uyarıcı çevre imkânları sağlayan, onların tüm gelişim alanlarını içinde yaşadıkları toplumun özellikleri ve kültürel değerleri doğrultusunda destekleyen bir eğitim sürecidir (Oğuzkan & Oral, 2003). Okul öncesi dönemdeki eğitim, çocuğun gelecek yaşamını etkilediğinden olumlu kişilik yapısına sahip çocuklar yetiştirebilmek için bu dönemi tanımak ve en iyi şekilde değerlendirmek gerekmektedir (Aral, Kandır & Can Yaşar, 2011). Okul öncesi dönemde çocuğun gelişimi ve öğrenme potansiyeli oldukça hızlıdır. Bu dönemde kazanılanlar kişinin

sonraki yaşantısını biçimlendirmekte ve kişiliğin temelini oluşturmaktadır (Gunnar & Barr, 1998; Oktay, 2010).

Değerler sosyal ve duygusal gelişimi gerçekleştirmenin önemli bir aracıdır. Bu gelişimi çoğaltmak için en uygun ortam ise okuldur (Pahl & Barrett, 2007). Bu gelişim bireyin kişiliğini oluşturur. Bireyin sağlıklı bir kişiliğe sahip olabilmesi için temel değerlerin öğretilmesi, eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitimde mutlaka ele alınması gereken bir konudur (Oktay, 1999). Bu yönüyle bakıldığında aileden sonra gelen ilk formal eğitim basamağı olan okul öncesi eğitim bireylere değer kazandırma açısından hayati önem taşımaktadır.

Formal eğitim hayatının başlangıç evresini oluşturan okul öncesi eğitimde, çocuğun gelişimsel özellikleri dikkate alınarak oluşturulan bir program doğrultusunda üst öğrenime hazırlanması amaçlanır. Bu programın parçalarından biri de değerler eğitimidir (Samur, 2011). Değer eğitimi, bireyin değer tercihlerini, tutum ve davranışları yönlendiren bir eğitimidir (Taylor, 1994; Akt. Thornberg, 2008a). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin amacı bu dönem çocuğunun gelişim alanları arasında oluşan hareketli yapıyı desteklemektir. Bunun sonucunda kazanılan ve kazanılacak davranışlar daha üst seviyeye çıkacak ve çoğalacaktır (Yazar & Erkuş, 2013). Bu yolla çocukların doğuştan getirmiş olduğu iyi yönler ortaya çıkarılacak, onların kişiliklerine katkı sağlanacak ve topluma sağlıklı bireyler kazandırılacaktır (Aydın & Akyol Gürler, 2012). Değerler eğitimi ile çocuklar yaşadıkları çevre tarafından benimsenen, yaşamı olumlu görebilen, değişen toplum şartlarında kendisine düşen görevi yerine getiren, sağlıklı bir kişiliğe sahip olan iyi yurttaşlar olarak yetişeceklerdir (MacNaughton & Hughes, 2007).

Okul öncesi dönemde değerler eğitimi verilirken bireysel, toplumsal ve ahlaki değerlere geniş kapsamlı bir eğitim anlayışı içerisinde bakılmalı, bu dönem çocuğun gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak tek bir alana yönelik değil tüm alanları bir bütün olarak kapsamalıdır. Bu şekilde verilen eğitimde çocuk, yetişkin bir birey olurken hem evrensel değerleri özümseyecek hem de kendisini ve yaşadığı toplumu anlamlandırma kabiliyetini bulacaktır (Arıkan, 2011). Bu bakımdan kaliteli bir okul öncesi eğitim programının, akademik becerilerin yanında karakter eğitimi, sosyal ve duygusal becerilerin geliştirilmesi ve toplumsal değerlere yer verme gibi hedefleri içermesi gerekmektedir (Greenberg & diğerleri, 2003).

Okul öncesi eğitimde değerlerin tam ve doğru olarak kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Okullar bu önemli görevi öğretmenler marifetiyle gerçekleştirmektedir (Uyanık Balat & Balaban Dağal, 2011). Çünkü okullarda müfredatın uygulayıcısı ve öğrenciler üzerinde en etkili kişi öğretmen olduğundan değerlerin öğretilmesinde de en önemli rol sahibi kişiler de öğretmenlerdir (Şen, 2007).

Öğretmenlerin tutum ve davranışları çocukların gelişimleri üzerinde etkili bir unsurdur (Weist, 1998). Öğretmen, değerlerin öğretiminde ebeveynlerden sonra çocuğun örnek aldığı ilk ve en etkili kişidir. Çocuk artık ebeveynlerini model almak

yerine öğretmenini model alır ve onunla kendini özdeş tutmaya başlar (Yavuzer, 2012). Öğretmenler, değerler eğitiminin merkezinde bulduklarından, öğrenciler öğretmenin değer tercihlerinden etkilenirler (Halstead & Taylor, 2000). Öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenler, değerlerin aktarılmasında etkin rol oynarlar. Öğretmenlerin, dersi işlerken kullandığı yöntem ve teknikler, istenilen değerlerin, öğrencilere kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir (Kurtdeğede Fidan, 2009).

Öğretmenin vereceği değerleri nasıl öğreteceği konusunda yeterli donanımına sahip olması bu değerlerin yerleşmesi bakımından önem arz etmektedir. Aksi halde sadece öğretmen merkezli yöntem ve tekniklerle sınırlı bir değerler eğitimi okul öncesi dönem çocuğunun değer eğitimi için yetersiz kalabilecektir. Çocuklara yönelik kullanılan eğitim ve öğretim yöntemleri, bilinçli ve doğru bir şekilde öğretmen tarafından seçilip sınıf içinde uygulanırsa, okul öncesi eğitim dönemi içinde temel ihtiyaç ve gelişimleri sağlanan çocukların öğrenmeleri, olgunlaşmaları ve iyi davranışlar kazanmaları sağlanmış olacaktır (Şen, 2011).

Öğretmenlerin her ortamda değerleri doğru aksettiren rol model olmaları, olumlu yaşantıların sergilendiği eğitim ortamı oluşturmaları, farklı yöntemler kullanarak biçimsel olarak sınıf içinde, biçimsel olmayan şekilde sınıf dışında da değerlerin çocuklara kazandırılması için farklı etkinlikler yaptırılmaları gerektiği önemle belirtilmektedir. Bunun bir sonucu olarak değerlerin öğretimi konusunda yeterliliğe sahip öğretmenlerin yetiştirecekleri bireyler de farklılıklara saygı duyarak yaşadıkları toplumun yaşanılır kılınmasına katkı sağlayacaktır. Bu bakımdan öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarına ait deneyimleri ve görüşleri de ayrı bir önem taşımaktadır (Yıldırım, 2009).

Duyuşsal ve duygusal eğitim çerçevesinde ele alınması gereken bir alan olan değer eğitimi, zihinsel (bilişsel) eğitimden birçok noktada farklılıklar gösterir. Öğretmenlerin büyük oranda bilişsel eğitime aşına olmaları göz önüne alındığında, okullarda değer eğitiminin güçlüğü daha iyi anlaşılabilir (Akpınar & Özdaş, 2013). Bu güçlüğü, değerler eğitiminin öğretmenlerce formal müfredat yerine günlük ve gayri resmi bir süreç olarak görülmesinden kaynaklandığı da ifade edilebilir (Thornberg, 2008b).

Her biri soyut kavram olan değerlerin okul öncesi dönem çocuğuna kazandırılması, gelişimsel özellikleri de dikkate alındığında iyi organize edilmiş bir yapıyı gerektirmektedir. Okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yeterince değinilmemesi, değerlerin öğretimini öğretmenin inisiyatifine bırakmaktadır. Öğretmenin değer tercihleri, tutum ve davranışları, yöntem teknik bilgisi ve bu konudaki özverisi, değerler eğitiminin amacına ulaşmasında büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar okul öncesi öğretmenlerinin, değerlerin öğrencilere kazandırılmasında çeşitli nedenlerle problemler yaşadıklarını göstermektedir. Bu çalışmanın, okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin okul öncesi öğretmenleri tarafından nasıl uygulandığını belirlemek, uygulama sürecinde

karşılaşılan problemleri tespit etmek ve bu konuda çözüm önerileri sunmak açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi “Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasını öğretmen görüşlerine göre incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin;

1. Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğiyle ilgili görüşleri nelerdir?
2. Değerler eğitimi kapsamında öncelikle hangi değerlerin verilmesi gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Değerler eğitimine yönelik içeriklere hangi etkinlik çeşitlerinde yer verdiklerine ve bunun nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Değerler eğitimi çalışmalarına haftada ne sıklıkla yer verdiklerine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Değerler eğitimi çalışmalarını uygularken kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik görüşleri nelerdir?
6. Değerler eğitimi çalışmalarında faydalandıkları materyallere/ortamlara yönelik görüşleri nelerdir?
7. Değerler eğitimi uygulamalarına aile katılımı sağlamaya yönelik görüşleri nelerdir?
8. Değerlerin öğrencilere kazandırılmasında zorlanılan noktalara yönelik görüşleri nelerdir?
9. Değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik belirtmek istedikleri diğer görüş ve önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın yöntem kısmında araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi başlıkları altında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması deseni, farklı disiplinlerde farklı şeyleri ifade etmek için kullanılır ve bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir. Görüşmeler ile elde edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir (Glesne, 2013). Durum çalışması deseni bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan katılımcılar, 6 resmi bağımsız anaokulunda çalışmakta olan okul öncesi öğretmenlerinden seçilmiştir. Araştırmaya 18 kadın ve 2 erkek okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tipik durum örneklemesindeki amaç, ortalama durumları çalışarak belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırma örnekleminin bazı demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1.
Araştırma Örnekleminin Bazı Demografik Özellikleri

	Demografik Bilgiler	f
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	18
	Erkek	2
<i>Kıdem</i>	6-10 yıl	8
	11-15 yıl	4
	16-21 yıl	3
	1-5 yıl	3
	21 yıl ve üzeri	2
<i>Çalışılan Yaş Grubu</i>	6 yaş	10
	5 yaş	8
	4 yaş	2

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunu 20 öğretmen oluşturmaktadır. Cinsiyet ile ilgili bulgular incelendiğinde araştırmaya katılanların tamamına yakını (18/20) kadın öğretmenler, çok azını ise (2/20) erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdem süreleri incelendiğinde öğretmenlerin yarıya yakını (8/20) 6-10 yıl arasında hizmet süresiyle çalışma grubunun en büyük kısmını oluşturmaktadır. Öğretmenlerden bazılarının (4/20) 11-15 yıl arası hizmet süresine, çok azının (3/20) 1-5 yıl arası hizmet süresine, yine çok azının ise (3/20) 16-21 yıl hizmet süresine sahip olduğu görülmektedir. Çalışma grubunun en küçük kısmını ise (2/20) 21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip olan öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştığı yaş grupları incelendiğinde yarısının (10/20) 6 yaş, yarıya yakınının (8/20) 5 yaş, çok azının ise (2/20) 4 yaş grubuyla çalıştığı görülmektedir.

Verilerin Toplaması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken alan yazından ve iki alan uzmanının görüşünden faydalanılmıştır. Görüşme formu, alan uzmanları ile değerlendirilerek soruların değiştirilmeden ve başka bir soru eklenmeden uygulanmasına karar verilmiştir. Görüşme formu hazırlandıktan sonra

iki öğretmenle ön uygulama yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden elde edilen verilerden yola çıkarak, her iki araştırmacı tarafından ortak temalar oluşturulmuş ve yanlı değerlendirmelerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerinin değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 9 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma grubuna ait demografik bilgiler ikinci bölümde ise görüşme soruları yer almaktadır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu, Kahramanmaraş il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan 20 okul öncesi öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin çalıştıkları okullarda, ders saati dışında yapılmıştır. Görüşme öncesinde araştırmanın amacı ve soruların nasıl cevaplanacağı ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından görüşme esnasında yazılı olarak kaydedilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcılara olabildiğince rahat ve içten bir ortam oluşturulmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşma ya da sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesaj ve anlamları nesnel ya da sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma işidir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırmacının araştırma sürecinde araştırmanın yöntem ve aşamalarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etmesi, veri toplama, işleme, analiz etme, yorumlama ve sonuçlara ulaşma konularında neler yapıldığını belirtilmesi, dış güvenilirliğini sağlayan konular olarak görülmektedir. Araştırma sorularının açıkça belirtilmesi, araştırma verilerinin detaylı ve amaca uygun bir biçimde toplanmaya çalışılması, verilerin araştırmacılar tarafından kodlanması ve oluşan iki ayrı kodlamanın karşılaştırılması araştırmanın iç güvenilirliğini sağlayan hususlar olarak değerlendirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu doğrultuda görüşme sonucunda elde edilen verilerin kodlanmasında sözcük, cümle ve paragraflardan yola çıkılarak kavramsallaştırmalar yapılmıştır. Benzerlikleri ortaya konan kavramlardan kodlar oluşturulmuştur. Ayrıca bulgularda birbir alıntılara yer verilmiştir. Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlere Ö1'den başlayarak Ö20'ye kadar isimler verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular ele alınmıştır. Temalar araştırma soruları kapsamında oluşturulmuş, araştırma bulguları bu temalar çerçevesinde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın sorularına göre düzenlenerek sunulmuştur.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ilişkin kodlar Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2.

Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitiminin Gerekliliği

Temalar	Gereklilik Nedenleri	f
<i>Gelişimsel</i> <i>Açıdan</i>	Kişilik gelişimine etkisi	10
	Toplam	10
<i>Öğrenme</i> <i>Süreci</i> <i>Açısından</i>	Sonraki dönemlerde kazanımının zor olması	7
	Bu dönemde öğrenilenlerin kalıcı olması	5
	Öğrenmenin en hızlı olduğu dönem olması	4
	Değerlere yönelik farkındalık oluşturulması	3
Toplam	19	
<i>Bireysel ve</i> <i>Toplumsal</i> <i>Açıdan</i>	Gelecek yaşamı etkilemesi	5
	Sağlıklı toplum düzeni oluşması	3
	Topluma uyumu kolaylaştırması	3
	Milli birlik ve vatan sevgisinin oluşması	2
Toplam	13	
Genel Toplam		42

Tablo 2’ye göre, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerinin; gelişimsel açıdan, öğrenme süreci açısından, bireysel ve toplumsal açıdan nedenler temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bu temalara ilişkin bulgular genel olarak incelendiğinde okul öncesi öğretmenleri tarafından okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliği çoğunlukla öğrenme süreci ile ilgili nedenler olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra, okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğine ilişkin; gelişimsel, bireysel ve toplumsal nedenlerin olduğu da görülmektedir.

Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliği hakkında çocuğun kişilik gelişimine etkisi ve sonraki dönemlerde kazanımının zor olması nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca bu dönemde öğrenilenlerin kalıcı olması ve gelecek yaşamı etkilemesi nedenlerinin de öğretmenler tarafından dikkate alındığı görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“...0-6 yaşın kişilik oluşumunda çok önemli bir yeri var bu dönemde öğretilen değerler bu gelişime katkı sağlayacaktır.”(Ö6)

“Özellikle 0-6 yaşın, çocuklarının öğrenme ve eğitime en açık dönemleri olduğunu kabul edersek bu yaşta verilmeyen değerler eğitimi daha sonraki dönemlerde maalesef amacına ulaşmayacaktır.”(Ö8)

“Küçük yaşlarda verilmesi çok önemli. Büyüdükten sonra gördüğümüz kadarıyla iş işten geçmiş oluyor.” (Ö13)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Kapsamında Öncelikle Hangi Değerlerin Verilmesi Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi kapsamında öncelikle hangi değerlerin verilmesi gerektiğine ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen tema ve bu temaya ilişkin kodlar Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3.
Değerler Eğitimi Kapsamında Öncelikli Olarak Yer Verilen Değerler

Tema	Yer Verilen Değerler	f	
<i>Değerler</i>	Saygı	20	
	Sevgi	20	
	Dürüstlük	17	
	Sorumluluk	17	
	Vatan Sevgisi	16	
	Yardımlaşma	15	
	Hoşgörü	15	
	Paylaşma	15	
	Arkadaşlık	8	
	Sabır	8	
	Merhamet	8	
	Kurallara Uyuma	6	
	Edep-Haya	6	
	Empati	6	
	Vefa	5	
	Adalet	5	
	Nezaket	4	
	Özgüven	4	
	Barış	4	
	Misafirperverlik	2	
	Demokratiklik	2	
	Tutumluluk	2	
	Mütevazılık	2	
	Uyum	1	
	Özgürlük	1	
	Samimiyet	1	
	Tasarruf	1	
	Toplam		211

Tablo 3'e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenler tarafından toplam 27 farklı değer ifade edildiği ve öğretmenlerin tamamına yakınının değerler eğitimi kapsamında ilk sekiz değere diğer değerlere oranla daha fazla yer verdikleri görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi kapsamında öncelikle hangi değerlere yer verdiklerine bakıldığında ise toplam 211 olan değerler frekansının 40'ının "saygı ve sevgi" değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değerleri sırasıyla "dürüstlük, sorumluluk, vatan sevgisi, yardımlaşma, hoşgörü ve paylaşma" değerleri takip etmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik İçeriklere Hangi Etkinlik Çeşitlerinde Yer Verdikleri ve Bunların Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere hangi etkinlik çeşitlerinde yer verdiklerine ve bunun nedenlerine ilişkin görüşleri iki başlık altında incelenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere hangi etkinlik çeşitlerinde yer verdiklerine ilişkin görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere hangi etkinlik çeşitlerinde yer verdiklerine ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen tema ve temaya ilişkin kodlar Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4.

Değerler Eğitimi İçeriklerine Yer Verilen Etkinlik Çeşitleri

Tema	Etkinlik Çeşitleri	f
<i>Etkinlikler</i>	Türkçe Etkinliği	20
	Drama Etkinliği	19
	Müzik Etkinliği	13
	Sanat Etkinliği	13
	Oyun Etkinliği	12
	Alan Gezileri	11
	Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği	10
Toplam		98

Tablo 4'e göre okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere Türkçe, Drama, Müzik, Sanat, Oyun, Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği ve Alan Gezilerinde yer verdikleri görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere hangi etkinlik çeşitlerinde yer verdikleri incelendiğinde en yüksek frekansa sahip etkinliğin Türkçe ve Drama Etkinliği olduğu görülmektedir. Bunları sırasıyla Müzik, Sanat, Oyun, Alan Gezileri ve Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlikleri izlemektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere yer verdikleri etkinlik çeşitleri ve etkinlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere yer verdikleri etkinlik çeşitlerinin nedenlerine ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5.

Değerler Eğitimi İçeriklerine Yer Verilen Etkinlik Çeşitlerinin Nedenleri

Temalar	Yer Verme Nedenleri	f
<i>Öğretme Süreci</i>	Kalıcı öğrenme sağlaması	8
	Soyut kavramları verebilmeye uygun olması	6
Toplam		14
<i>Yöntem ve Materyale Ulaşılabilirlik</i>	Yöntem ve materyale ulaşmanın kolay olması	6
Toplam		6
Genel Toplam		20

Tablo 5 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik içeriklere yer verdikleri etkinlik çeşitlerinin nedenlerinin öğretme süreci ile yöntem ve materyale ulaşılabilirlik temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin değerler eğitimine ait içeriklere yer verilen etkinlik çeşitlerinin nedeni olarak çoğunlukla öğretme sürecini işaret ettikleri görülmektedir. Daha az oranda ise yöntem ve materyale ulaşılabilirlik nedenini gösterdikleri görülmektedir.

Değerler eğitimine ait içeriklere yer verilen etkinlik çeşitlerinin nedeni olarak bu etkinliklerin kalıcı öğrenme sağlaması, soyut kavramları verebilmeye uygun olması, yöntem ve materyale ulaşmanın kolay olması nedenlerinin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Bu etkinliklerde yaparak ve yaşayarak öğrendiklerini düşünüyorum. Bu da değerler eğitiminin daha kalıcı olmasını sağlıyor.” (Ö1)

“...Drama içerisinde yer verdiğimde çocuklar eğleniyorlar ve daha kolay algılıyorlar. Türkçe etkinliğinde hikâye okumak çok etkili oluyor. Oyun içerisinde değerlerin birçoğunu kullanıyorlar. Alan gezileri ise görmeleri ve farkındalık oluşması açısından çok etkili oluyor.” (Ö7)

“Soyut kavramları verebilmek için en etkili etkinlik türleri olduğunu düşünüyorum.” (Ö11)

“Değerler eğitimi Türkçe dil etkinlikleri ve Drama ile daha kolay veriliyor. Konuya uygun hikâyeler bulunabiliyor. Konu ile ilgili drama oluşturabiliyorum. Mesela hırsızlık, yalan söyleme gibi konularda şarkılar ve masallar var.” (Ö13)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Çalışmalarına Haftada Ne Sıklıkla Yer Verdiklerine Yönelik Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarına haftada ne sıklıkla yer verdiklerine yönelik görüşlerinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen tema ve bu temaya ait kodlar Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6.
Değerler Eğitimi Çalışmalarına Yer Verme Sıklığı

Tema	Yer Verilen Günler	f
<i>Yer Verme Sıklığı</i>	Haftanın bazı günleri	10
	Haftanın her günü	6
	Haftanın bir günü	4
Toplam		20

Tablo 6'ya göre okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarına haftada ne sıklıkla yer verdiklerine ilişkin verilerde, görüşmeye katılan öğretmenlerden yarısının haftanın bazı günlerinde değerler eğitimi çalışmalarına yer verdiği görülmektedir. Öğretmenlerden bir kısmı haftanın her günü yer verdiğini, bir kısmı ise haftada bir gün değerler eğitimi çalışmalarına yer verdiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Günlük olarak değindiğimi söyleyemem sabit bir günümüz yok ama haftada birkaç gün yer veriyorum." (Ö2)

"Günlük değinmeye gayret ediyorum." (Ö6)

"Haftanın bir günü değerler eğitimi ile ilgili detaylı çalışma yapıyorum." (Ö8)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Çalışmalarını Uygularken Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklerine Yönelik Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik görüşlerinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7.
Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Çalışmalarını Uygularken Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Temalar	Yöntem ve Teknikler	f
<i>Öğrenci</i>	Drama	18
	Oyunlaştırma	14
<i>Merkezli</i>	Rol yapma	14
<i>Yöntem</i>	Beyin fırtınası	9
<i>/Teknikler</i>	Kubaşık öğrenme	4
	Tartışma	3
Toplam		62

Öğretmen Merkezli Yöntem/ Teknikler	Soru-cevap	17
	Gösterip yaptırma	13
	Düz anlatım	12
	Örnek olay	11
Toplam		53
Genel Toplam		115

Tablo 7'ye göre öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerin öğrenci merkezli ve öğretmen merkezli yöntem/teknikler temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerle öğretmen merkezli yöntem ve teknikleri birbirine yakın oranda kullandıkları görülmektedir.

Değerler eğitimi çalışmalarını uygularken kullanılan yöntem ve teknikler arasında drama ve soru-cevap tekniğinin ön planda olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra oyunlaştırma, rol yapma, gösteri, düz anlatım ve örnek olay yöntemlerinin öğretmenlerin yarısından fazlası tarafından kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Soyut kavramları verirken en etkili yöntemin drama olduğunu düşünüyorum; çünkü yaşama aktarabildiğimiz kadar çocukta bilinç olarak kalıyor. Ayrıca oyunla ve hikâyelerle de iyi öğreniyorlar. Oyun çocuk için her şey... Her oyunun kendi içerisinde kuralları ve değerleri var. Çocuk bu oyunları tekrar ettiğinde öğrendikleri de artıyor.” (Ö7)

“Genellikle vermek istediğim değeri anlayabilecekleri şekilde örnekler vererek anlatıyorum. Sorular soruyorum onların konu ile ilgili konuşmalarını çevrelerindeki örnekleri anlatmalarını istiyorum.” (Ö10)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerlerin Eğitimi Çalışmalarında Faydalandıkları Materyal/Ortamlara Yönelik Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarında faydalandıkları materyaller ve ortamlar iki ayrı başlık altında ele alınmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerlerin eğitimi çalışmalarında faydalandıkları materyallere yönelik görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken faydalandıkları materyallere yönelik görüşlerinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8.
Değerler Eğitimi Çalışmalarında Faydalanılan Materyaller

Temalar	Materyaller	f
<i>Görsel ve İşitsel Kaynaklar</i>	Eğitici videolar	17
	Müzikler	16
	Slayt gösterileri	14
	Çizgi film	14
Toplam		61
<i>Yazılı ve Basılı Materyaller</i>	Hikaye kitapları	18
	Fotoğraf	13
	Kavram kartları	9
	Afiş	8
	Broşür	7
Toplam		55
<i>Eğitici</i>	Kukla	14
<i>Oyuncaklar/</i>	Oyuncaklar	12
<i>Etkinlikler</i>	Canlı bitki yetiştirme	3
Toplam		29
Genel Toplam		145

Tablo 8'e göre okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarında faydalandıkları materyallerin "görsel ve işitsel kaynaklar", "yazılı ve basılı materyaller" ve "eğitici oyuncaklar ve etkinlikler" temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bulgular genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken faydalandıkları materyallerin çoğunlukla "görsel ve işitsel kaynaklar" ve "yazılı ve basılı materyaller" olduğu, daha az oranda ise "eğitici oyuncaklar ve etkinlikler" olduğu görülmektedir.

Değerler eğitimi çalışmalarında faydalanılan materyaller arasında çoğunlukla hikâye kitapları, eğitici videolar ve müzikler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca kukla, slâyt gösterileri, çizgi film/animasyon, fotoğraf ve oyuncaklar öğretmenler tarafından faydalanılan materyaller olarak ifade edilmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerlerin eğitimi çalışmalarında faydalandıkları ortamlara yönelik görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken faydalandıkları ortamlara yönelik görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9.
Değerler Eğitimi Çalışmalarını Uygularken Faydalanılan Ortamlar

Temalar	Ortamlar	f
<i>Dini Mekânlar</i>	İbadet yerleri	9
Toplam		9

<i>Tarihi</i>	Müze	9
<i>Mekânlar</i>	Tarihi kale	6
	Toplam	15
	Huzurevleri	9
	İtfaiye	7
<i>Resmi</i>	Trafik eğitim alanı	4
<i>Kurum/</i>	Kütüphaneler	4
<i>Kuruluşlar</i>	Kardeş okul ziyaretleri	2
	Hastaneler	1
	Toplam	27
<i>Açık ve</i>	Okul piknikleri	9
<i>Kapalı Alan</i>	Hayvanat bahçesi	4
<i>Gezileri</i>	Ev ziyaretleri	2
	Toplam	15
<i>Sanatsal</i>	Tiyatro	7
<i>Mekânlar</i>	Sinema	7
	Sergi	1
	Toplam	15
	Genel Toplam	81

Tablo 9'a göre okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi çalışmalarında faydalandıkları ortamların dini mekânlar, tarihi mekânlar, resmi kurum/kuruluşlar, açık ve kapalı alan gezileri ve sanatsal mekânlar temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bulgular genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarını uygularken faydalandıkları ortamların çoğunlukla resmi kurum ve kuruluşlar olduğu görülmektedir. Bunu tarihi mekânlar, açık ve kapalı alan gezileri, sanatsal mekânlar ve dini mekânlar takip etmektedir.

Faydalanılan ortamlar arasında ibadet yerleri, müze, huzurevleri ve okul pikniklerinin ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca tiyatro, sinema ve itfaiye öğretmenler tarafından yararlanılan ortamlar olarak ifade edilmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına Aile Katılımı Sağlamaya Yönelik Yaptığı Çalışmalara İlişkin Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarına aile katılımı sağlamaya yönelik yaptığı çalışmalara ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 10'da gösterilmiştir:

Tablo 10.
Değerler Eğitimi Uygulamalarına Aile Katılımı Sağlamaya Yönelik Yapılan Etkinlikler

Temalar	Etkinlikler	f
Okul Dışı Çalışmalar	Aileye gönderilen katılım etkinlikleri	14
	Davranış çizelgeleri gönderimi	12
	Evde şiir öğretimi	11
	Haber mektupları	11
	Etkinlik dosyaları	7
	Afiş, broşür, kitapçık gönderimi	6
	Bültenler	2
Toplam		63
Okul İçi Çalışmalar	Yüz yüze görüşmeler	10
	Telefon görüşmeleri	10
	Alan gezilerine katılım	8
	Sınıf içi işbirliği	8
	Duyuru ve eğitim panoları	7
	Hikâye etkinliği katılımı	7
	Özel günlere katılım	6
	Yıl sonu gösterilerine katılım	6
Değerler eğitimi toplantıları	2	
Toplam		64
Genel Toplam		127

Tablo 10'a bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarına aile katılımı sağlamaya yönelik yaptığı çalışmaların okul içi çalışmalar ve okul dışı çalışmalar temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarına aile katılımı sağlamaya yönelik okul içi ve okul dışı çalışmaları benzer oranda kullandıkları görülmektedir.

Yapılan çalışmalar arasında aileye gönderilen katılım etkinlikleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca davranış çizelgeleri gönderimi, evde şiir öğretimi, haber mektupları gönderimi, yüz yüze görüşmeler ve telefon görüşmeleri yapılan etkinlikler arasında öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Bazen okul dışı gezilerimiz oluyor. Velilerimin katılımını istiyorum. Hem güvenlik açısından hem de okul aile iş birliğinin oluşması için.” (Ö9)

“Okulda değerler eğitimi panomuz var. Değerlerle ilgili afişler, fotoğraflar ve yazılar asıyoruz. Bazı velilerimi mesleklerini tanıtmak için sınıfa davet ediyorum. Doğum günleri, anneler günü, yıl sonu gösterileri gibi özel günlerde velilerimizi davet ediyoruz.” (Ö16)

“...Davranış çizelgesi veriyorum ve öğrencilerin kazanımlarını takip ediyorum” (Ö17).

“Aile katılım çalışmaları göndermenin yanı sıra evde şiir ezberleme çalışmaları yaptırıyorum.” (Ö20)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerlerin Öğrencilere Kazandırılmasında Zorlandığı Noktalara Yönelik Görüşleri

Okul öncesi öğretmenlerinin değerlerin öğrencilere kazandırılmasında zorlandığı noktalara yönelik görüşlerinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen temalar ve bu temalara ait kodlar Tablo 11’de gösterilmiştir:

Tablo 11.

Değerlerin Öğrencilere Kazandırılmasında Zorlanılan Noktalar

Temalar	Zorlanılan Noktalar	f
<i>Program İle İlgili Nedenler</i>	Programda yeterince değinilmemesi	9
	Kılavuz kitap olmayışı	9
	Toplam	18
<i>Öğretmen İle İlgili Nedenler</i>	Değerleri somutlaştırmada zorluk	16
	Değerlerin öğretiminde yetersiz hissetme	3
	Yöntem ve teknik bulmada zorluk	2
	Toplam	21
<i>Okul/Sınıf İle İlgili Nedenler</i>	Kalabalık sınıflar	12
	Materyal eksikliği	9
	Toplam	21
<i>Öğrenci İle İlgili Nedenler</i>	Soyut kavramların anlaşılabilmesi	20
	Bazı değerlerin öğrenci seviyesinin üzerinde olması	14
	Değerlerle ilgili geçmiş yaşantının bulunmaması	9
	Medyanın olumsuz etkisi	7
	Olumlu yaşantı eksikliği	7
	Toplam	57
<i>Aile İle İlgili Nedenler</i>	Değerin ailede pekiştirilmemesi	7
	Kazanılan yanlış davranışlar	6
	Değerlerin öğretiminde yetersiz kalınması	6
	Ailenin ilgisizliği	5
	Ailenin yeterli bilinçte olmaması	5
	Ailenin farklı değerlere sahip olması	5
	Öğretilenlerle aile yaşantısının çatışması	4
	Toplam	38
	Genel Toplam	155

Tablo 11'e göre öğretmenlerin değerlerin öğrencilere kazandırılmasında zorlandığı noktaların; program, öğretmen, okul/sınıf, öğrenci ve aile ilgili nedenler temaları altında toplandığı görülmektedir.

Bu temalara genel olarak bakıldığında öğretmenlerin değerlerin öğrencilere kazandırılmasında zorlandığı noktaların çoğunlukla öğrenci ve aile ile ilgili nedenler olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen, okul/sınıf ve program ile ilgili nedenler de göze çarpmaktadır.

Zorlanılan noktalar arasında, öğrenciler tarafından soyut kavramların anlaşılabilmesi ön plana çıkmaktadır. Ayrıca öğretmenin değeri somutlaştırmada zorlanması, bazı değerlerin öğrencilerin bilişsel seviyesinin üzerinde olması ve sınıfların kalabalık olması öğretmenler tarafından değerler eğitiminde zorlanılan noktalar olarak görülmektedir. Değerler eğitimine okul öncesi eğitim programında yeterince değinilmemesi, değerler eğitimi ile ilgili bir kılavuz kitap olmayışı, materyal eksikliği ve öğrencinin değerle ilgili geçmiş yaşantısının bulunmaması da öğretmenler tarafından değerler eğitimini zorlaştıran nedenler olarak gösterilmektedir. Öğrencilerin medyadan olumsuz etkilenmesi, olumlu yaşantı eksikliği, ailede değerlerin pekiştirilmemesi, ailede kazanılan yanlış davranışlar, değerlerin öğretiminde ailenin yetersiz kalması nedenleri de bazı öğretmenler tarafından değerler eğitimindeki zorluklar olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Okul öncesi eğitim programında değerler eğitimi ile ilgili ayrı bir bölüm yok ya da hangi değerlerin bu yaş çocuğuna verilmesinin uygun olduğu söylenmemiş böyle olunca her öğretmen kendi önem verdiği değeri veriyor." (Ö3)

"Değerlerin bazılarını çocuklar anlamakta zorlanıyor. Örnek vermek gerekirse edep-haya gibi değerleri anlatırken zorlanıyorum." (Ö5)

"Kavramları somutlaştırmakta zorlanıyorum." (Ö8)

"Materyal oluşturmakta zorlanıyorum. Vereceğim değerle ilgili materyal oluştursam bile bunu somutlaştırmam gerekiyor. Ayrıca sınıfımız çok kalabalık bırakın etkinlik yapmayı çocuklara yer bulmakta bile zorlanıyorum." (Ö14)

"Her türlü farklı aileden gelen çocuk var. Ailenin sosyo-ekonomik yapısı, kültürü, eğitime verdiği önem ve dini inanışlarına göre önem verdikleri değerler var. Çocuğunun kendini rol model aldığı bilenler de var, ilgisiz anne babalar da var. Çocuğun okulda öğrendiklerinden ziyade okulda kaldığı saati önemsiyorlar." (Ö16)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Konu İle İlgili Diğer Görüş ve Önerileri

Araştırma kapsamında katılımcılara konu ile ilgili görüş ve önerilerinin olup olmadığı sorulduğunda araştırmaya katılan 11 öğretmen görüş ve öneri sunmuştur. 9 öğretmen ise herhangi bir görüş ve öneri sunmamıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin

konu ile ilgili diğer görüş ve önerilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir:

Tablo 12.

Öğretmenlerin Konu İle İlgili Diğer Görüş ve Önerileri

Görüş ve Öneriler	f
Öğretmenlere yönelik eğitim çalışmaları	8
Materyallerin çoğaltılması	5
Sınıf mevcutlarının azaltılması	4
Aile eğitim çalışmaları yapılması	3
Programda daha çok değinilmesi	2
Döneme uygun değerlerin belirlenmesi	1
Dini değerlerinde yer bulması	1
Yapılan etkinliklerin paylaşılması	1
Toplam	25

Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde değerler eğitimi uygulamasına yönelik eklemek istedikleri görüş ve önerileri incelendiğinde en yüksek frekansa sahip önerinin, değerler eğitimiyle ilgili öğretmenlere yönelik eğitim çalışmaları olduğu görülmektedir. Bunu değerler eğitimi çalışmalarında kullanılacak materyallerin çoğaltılması ve sınıf mevcutlarının azaltılması önerileri takip etmektedir. Daha sonra değerler eğitimi konusunda aile eğitim çalışmaları ve okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine daha çok değinilmesi önerileri izlenmektedir. Ayrıca döneme uygun değerlerin belirlenmesi, dini değerlerin de yer bulması ve yapılan etkinliklerin paylaşılması önerilerinin de birer öğretmen tarafından ifade edildiği görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Değerler eğitimi ile ilgili öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir.” (Ö1)

“Değerler eğitiminde materyal bulmakta zorlanıyoruz bu alanda materyaller çoğaltılırsa daha faydalı olur.” (Ö5)

“Sınıf mevcutlarımız çok kalabalık. Verilen eğitimin kaliteli olması için sınıflardaki öğrenci sayılarının düşürülmesi gerek.” (Ö12)

“Program değerler eğitimini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmeli.” (Ö15)

“Değerler eğitimi ile ilgili yapılan etkinlikler paylaşılırsa daha çok fikir sahibi olabiliriz.” (Ö19)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin değerler eğitiminin okul öncesi eğitimde verilmesinin gerekli olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu gerekliliğin nedenlerine bakıldığında; değerlerin kişilik gelişimini etkilemesi, değerlerin sonraki dönemlerde kazandırılmasının zor olması, okul öncesi dönemde öğrenilenlerin kalıcı olması ve bu dönemin bireyin gelecek yaşamını doğrudan etkilemesi nedenlerinin olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenleri tarafından okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğinin; öğrenme süreci, gelişimsel, bireysel ve toplumsal nedenler olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yazar'ın (2010) yaptığı çalışmada öğretmenlerin, öğrencilerin kişilik gelişiminin sağlıklı bir biçimde oluşması ve toplumla uyumlu birer birey olmalarında değerler eğitiminin önemli bir yeri bulunduğu görüşünü paylaştıkları görülmektedir. Yiğittir & Keleş (2011) çalışmalarında, değerler eğitiminin okul öncesi eğitim ile başlanması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Oruç, Tecim & Özyürek (2011) bütün gelişim alanlarının en hızlı şekilde ilerleme gösterdiği okul öncesi dönemi, benlik oluşumu, kişilik gelişimi ve sosyalleşme açısından kritik bir dönem olarak görmektedirler. Üner'in (2011) yaptığı çalışmada öğretmenlerin, okul öncesi dönem çocuklarına verilen farklılıklara saygı eğitimiyle çocukların kendilerini sosyal duyuşsal alanda geliştirebildiklerini ve ifade edebildiklerini belirttikleri ortaya çıkmıştır. Ateş'in (2013) çalışmasına katılan öğretmenler, değerler eğitimi konularının çoğunlukla evrensel olduğunu, her insanın ihtiyacı olan konulara değindiğini, insanların birlikte mutlu mesut yaşayabilmeleri için değerler eğitiminin kazanımlarına elzem derecede ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Thornberg & Oğuz'un (2013) yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenler değerler eğitiminin amacını, toplum tarafından kabul edilen uygun davranışların kazandırılarak çocuğun sosyalleşmesini sağlamak olarak tanımlamışlardır. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi kapsamında öncelikle yer verdikleri değerlere bakıldığında öğretmenlerin tamamının "Saygı ve Sevgi" değerine yer verdiği, bu iki değer yanı sıra "Dürüstlük, Sorumluluk, Vatan sevgisi, Yardımlaşma, Hoşgörü ve Paylaşma" değerlerine de çoğunlukla yer verdikleri görülmüştür. Türk (2009) çalışmasında, öğretmenlerin genelinde saygı eğitimine ve değerine önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Çengelci, Hancı & Karaduman (2013) öğretmenlere göre okul ortamında öğrencilere kazandırılmaya çalışılan değerleri; sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma ve sorumluluk olarak ifade etmişlerdir. Erkuş'un (2012) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenleri, okul öncesi eğitimde öncelikli olarak saygı, sevgi, paylaşma, hoşgörü ve yardımlaşma değerlerinin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Karatekin, Gençtürk & Kılıçoğlu'nun (2013) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin çoğunluğu öğretilecek değerler arasında

ilk sıralarda saygı, vatanseverlik, sevgi, sorumluluk ve hoşgörü değerlerini belirtmişlerdir. Tarkoçin, Berktaş & Uyanık Balat'ın (2013) yapmış oldukları araştırmada okul öncesi öğretmenlerince sınıf içi etkinliklerde kullanılan değerlerin nezaket, yardımlaşma, sorumluluk, saygı, sabır, iş birliği, paylaşma, adalet, sevgi/şefkat, merhamet, hoşgörü ve dürüstlük olarak belirtildiği görülmektedir. Thornberg & Oğuz'un (2013) yapmış olduğu araştırmaya katılan İsveçli ve Türk öğretmenler, çocuklara öğretilecek değerleri; sevgi, saygı, hoşgörü, nezaket, empati, merhamet, sorumluluk, adil olma şeklinde ifade etmişlerdir. Çetingöz'ün (2015) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğretmen adayları değer olarak kazandırılacak kavramlar olarak en yüksek sıklıkta saygı, sevgi, hoşgörü, arkadaşlık, iş birliği ve empati değerini vurgulamışlardır. Ogelman & Sarıkaya'nın (2015) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler, okul öncesi dönem çocuklarına kazandırılması gereken değerleri; saygı, sorumluluk, sevgi, hoşgörü, paylaşma, dürüstlük, yardımlaşma ve iş birliği olarak belirtmişlerdir. Sapsağlam ve Ömeroğlu (2015) araştırmalarında okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerinde saygı, dürüstlük, yardımseverlik, sorumluluk, nezaket, sevgi, hoşgörü, arkadaşlık ve işbirliği değerlerine yer verdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi içeriklerine en fazla Türkçe ve Drama etkinliklerinde, bunlardan sonra sırasıyla Müzik, Sanat, Oyun, Alan Gezisi ve Okuma Yazmaya Hazırlık etkinliklerinde yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Thompson (2011) araştırmasında hikâye okumanın değerlerin kazandırılmasında öğretmenler tarafından sık kullanılan bir etkinlik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çengelci & diğerleri'nin (2013) yapmış oldukları araştırmada öğretmenler, değerler eğitiminde resim, müzik ve drama çalışmalarından yararlandıklarına dikkat çekmişlerdir. Kurtdede Fidan (2013) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin Türkçe dersinin değerler eğitiminde etkisinin fazla olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Çetingöz'ün (2015) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimi uygulamalarında en yüksek sıklıkta drama ve oyun etkinliklerini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Sapsağlam ve Ömeroğlu'nun (2015) araştırmasına katılan okul öncesi öğretmenleri değerler eğitimi içeriklerine çoğunlukla drama, Türkçe, oyun, okuma yazmaya hazırlık, müzik ve sanat etkinliklerinde yer vermektedir. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Öğretmenler tarafından değerler eğitimine ait içeriklere yer verilen etkinlik çeşitlerinin nedeni olarak; bu etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağlaması, soyut kavramları verebilmeye uygun olması, yöntem ve materyale ulaşmanın kolay olması nedenlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üner'in (2011) araştırmasına katılan öğretmenler farklılıklara saygı eğitimini verirken çeşitli etkinlikler düzenlediklerini belirtmişlerdir. Bunlardan çocuğun sözel gelişimi açısından önemli olan Türkçe dil etkinliği, kalıcı davranışları öğrenme sağladığı için drama etkinliği, dil gelişimi ve psikomotor gelişim alanında çocuğun gelişimine katkı sağladığı için müzik etkinliği,

öğrencilerin algı yeteneklerini geliştirebildiği için sanat etkinliği, çeşitli oyun etkinlikleri ve belirli farklılıkları yerinde gözlemleyebilmeleri amacıyla çeşitli gezi etkinliklerinin önemli olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kolaç & Karadağ (2012) tarafından yapılmış olan çalışmada, öğretmen adaylarının Türkçe dersinin Türk dilinin doğru ve etkili bir biçimde aktarılmasını sağlama ve bu dersin metinler aracılığıyla değerlerin eğitimi kolaylaştırması bakımından önemli bir işleve sahip olduğunu düşündükleri ortaya konmuştur. Thornberg & Oğuz'un (2013) yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenler, öğrencinin empati kurması ve doğruyu yanlıştan ayırt edebilmesi için dramının çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenleri değerler eğitimi çalışmalarına yoğunlukla haftanın bazı günlerinde yer verirken, bunu haftanın her günü ve haftanın bir günü süreçlerinin izlediği görülmüştür. Tüm öğretmenlerin haftanın en az bir günü değerler eğitimine yönelik içeriklere zaman ayırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türk (2009) yaptığı çalışmada öğretmenlerin saygı eğitimi için ayırdıkları süreyi incelemiştir. Öğretmenlerin yarısı saygı eğitimi için ders programlarının en az 10 dakikasını ayırırken bazılarının zamanı belirsiz bir şekilde ara sıra ayırdıkları, çok azının ise neredeyse hiç ayırmadıkları ortaya çıkmıştır. Üner (2011) yaptığı çalışma sonucunda, öğretmenlerin yoğunluğunun farklılıklara saygı eğitimi günlük kapsamda değerlendirip gün içerisinde herhangi bir aktivitede mutlaka yer vermeye çalıştıklarını ortaya koymuştur. Ogelman & Sarıkaya'nın (2015) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin önemli bir bölümü, değerler eğitimi ile ilgili etkinlikler uygulamaktadır. Etkinlik uygulayan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu da haftada bir kez uygulamaktadır. Sapsağlam ve Ömeroğlu (2015) çalışmalarında öğretmenlerin yoğunluğunun değerler eğitimi etkinliklerine her hafta yedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Değerler eğitimi çalışmalarını uygularken kullanılan yöntem ve teknikler arasında drama ve soru-cevap tekniğinin ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra oyunlaştırma, rol yapma, gösteri, düz anlatım ve örnek olay yöntemlerinin öğretmenlerin yarıdan fazlası tarafından kullanıldığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre öğrenci merkezli ve öğretmen merkezli yöntem ve tekniklerin öğretmenler tarafından birbirine yakın oranda kullanıldığı söylenebilir. Can (2008) öğretmenlerin değerler eğitimi çalışmalarında yaratıcı drama tekniğini en iyi şekilde kullanabilmeleri için değerler eğitiminde kullanılan diğer öğretim yöntem ve tekniklerinden de faydalanmalarının önemli olduğu belirtmektedir. Akpınar & Özdaş (2013) öğretmenlerin değer eğitiminde kullandıkları yöntem ve teknikleri; değerlerin önemini anlatma, model olma drama, beyin fırtınası, hikayeleştirme, grup çalışması, örnek olay ve empati kurma şeklinde sıralamışlardır. Kurtdede Fidan'ın (2013) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler telkin ve model olmanın yanında farklı yöntem, teknik ve uygulamalardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bunlar; drama,

örnek olay ve gezi tekniği olarak ifade edilmiştir. Kaya, Günay & Aydın (2016) araştırmalarında, değerler eğitiminde drama yönteminin kullanılmasının oldukça etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Farklı araştırma sonuçlarına bakıldığında bu araştırma sonucundaki gibi öğretmenlerin değerler eğitimi kapsamında öğrenci ve öğretmen merkezli yöntem ve tekniklere yer verdikleri görülmektedir.

Araştırmada değerler eğitimi çalışmalarında faydalanan materyaller arasında çoğunlukla hikâye kitapları, eğitici videolar ve müziklerin ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca kukla, slâyt gösterileri, çizgi film/animasyon, fotoğraf ve oyuncaklar öğretmenler tarafından değerlerin kazandırılmasında faydalanan materyaller olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin çoğunlukla görsel/işitsel araçlardan ve yazılı/basılı materyallerden yararlandığı, eğitici oyuncaklar ve etkinliklerden ise daha az yararlandığı söylenebilir. Yazar'ın (2010) yapmış olduğu araştırma sonucunda, öğretmenlerin %35,3'ünün değerlerin kazandırılmasında görsel ve işitsel araçları sık kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Üner'in (2011) yapmış olduğu araştırmaya katılan 10 öğretmenden 6 tanesi 36-72 aylık dönem çocuklarının ilgisini çekmek ve gelişimlerini kontrol altında tutabilmek için çizgi filmlerin etkisinden bahsetmişler, araştırmaya katılan öğretmenlerin çok azı ise çocukların farklılıklara saygı eğitiminde uzman kuruluşların tecrübelerinden yararlanılması ve broşürlerin etkili olabileceğini vurgulamıştır. Arpacı'nın (2013) araştırmasından elde edilen bulgulara göre öğretmen adayları, videolardan yararlanmanın değerler eğitiminin uygulanması açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Thornberg & Oğuz'un (2013) yapmış olduğu araştırmaya katılan öğretmenler değerler eğitimi çalışmalarında kitap okuma, değer eğitimi ile ilgili videolar ve kısa filmlerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Çetingöz'ün (2015) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimi uygulamalarında kullanılabilecek materyal ve araç-gerece yönelik görüşleri incelendiğinde; araç gereç alt teması için en yüksek sıklıkta bilgisayar cd'lerini, videoları, teyp ve slâytları vurgularken, en az sıklıkta müzik aletlerini belirttikleri görülmektedir. Materyal alt teması için ise en yüksek sıklıkta okuma kitaplarını, ortak paylaşılabılır malzemeleri, oyuncakları vurgularken, en az sıklıkta broşürü, afişi, müzikli kitabı, doğru-yanlış etkinlik kitaplarını belirttikleri görülmektedir. Gür, Koçak, Şirin, Şafak & Demircan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında yararlandıkları kaynakların neler olduğu incelendiğinde, öğretmenlerin yarıdan fazlasının internetten, bazılarının ise konu ile ilgili kaynak kitaplar, görsel yayınlar ve hikâye kitaplarından yararlandıkları görülmektedir. Sapsağlam ve Ömeroğlu'nun (2015) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler değerler eğitimi etkinliklerinde kullandıkları araç-gereç olarak en fazla oranda bilgisayar ve hikâye kitaplarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Değerler eğitimi sürecinde okul öncesi öğretmenleri tarafından kullanılan ortamların ibadet yerleri, müzeler, huzurevleri, piknik amacıyla gidilen mesire

alanları, tiyatro, sinema ve itfaiye olduğu görülmektedir. Faydalanılan ortamların frekansları incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla resmi kurum/kuruluşlara yönelik geziler düzenlediği, tarihi mekânlar, açık/kapalı alan gezileri ve sanatsal mekânlardan benzer oranda faydalandıkları, en az oranda ise ibadet yerlerinden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kurtdede Fidan'ın (2009) yapmış olduğu araştırmaya göre öğretmen adayları, değer öğretiminde öğrencilere değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yazar (2010) "tarihsel mirasa duyarlılık" değeri için sınıf dışı etkinliklerinin öğretmenler tarafından tercih edildiğini vurgulamıştır. Üner'in (2011) yapmış olduğu araştırmaya katılan öğretmenlerin bazıları, çocukların farklılıklara saygı duyma eğitiminde huzur evi gibi sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğine gidilerek verimliliğin artırılabilirliğini savunmuşlardır. Bazıları ise farklılıklara saygı eğitimindeki alan gezileri kapsamında müze gezileri düzenlemenin yararlı olacağını belirtmiştir. Araştırma sonuçlarıyla bu araştırmanın sonucu birlikte değerlendirildiğinde değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin yararlandıkları mekânların benzerlik gösterdiği ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda aile katılımını sağlamaya yönelik yapılan çalışmalar arasında aileye gönderilen katılım etkinliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca ailenin öğrenci davranışlarını takip etmesi için gönderilen davranış çizelgeleri, evde şiir öğretimi, aileye gönderilen haber mektupları, aileyle yüz yüze görüşmeler ve telefonla yapılan görüşmeler yapılan çalışmalar arasında gösterilmektedir. Üner'in (2011) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin tamamına yakınının farklılıklara saygı eğitiminde aile ile iletişimin sağlanmasında düzenli olarak veli toplantısı yaptıklarını, ailelerin eğitim süreci hakkında bilgilendirilmeleri ve bu sürecin sadece okul ile sınırlandırılmaması ile ilgili olarak velilere düzenli olarak aile bilgilendirme formu adı altında öğrenci durum raporu gönderdiklerini belirlemiştir. Öğretmenlerin yarısının farklılıklara saygı eğitimi alan öğrencilerin durumu ve gelişimi hakkında velilerle birebir görüşmeyi tercih ettiklerini, bazıların ise aile ile iş birliğinin sağlanması ve öğrencinin içerisinde bulunduğu çevre ile ilgili olarak fikir edinilebilmesi amacıyla aile ortamlarına ziyaret düzenlediklerini belirlemiştir. Çetingöz'ün (2015) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitiminde okul aile işbirliğine yönelik görüşleri incelendiğinde en yüksek sıklıkta aileyle görüşmeyi, ailenin çocuklarının davranışlarıyla ilgili gözlem formu doldurmasını, aile ziyaretlerini belirtilirken, en az sıklıkta ise çocukların sahip oldukları değerlere yönelik gelişim raporlarını aileyle paylaşmayı, çocuğun konuyla ilgili filmleri ebeveynleri ile birlikte izlemeyi, çocuğun konuyla ilgili kitapları ebeveynleri ile birlikte okumayı, ailenin çocukla açık alan gezileri yapmasını, okul-aile açık alan gezilerini, konuyla ilgili çalışma yapraklarını eve göndermeyi, okulda çalışan personeli bilgilendirmeyi vurguladıkları görülmektedir. Sapsağlam ve Ömeroğlu'nun (2015) araştırmasına katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamına yakını bazı etkinliklerle aile katılımına yer verdiklerini belirtmişleridir. Araştırmanın bu bulgusuyla diğer araştırma sonuçlarının yakınlık gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenleri değerlerin kazandırılmasında çoğunlukla değerlerin öğrenciler için soyut kavramlar olmaları, öğretmenin değerleri somutlaştırmada zorlanması, bazı değerlerin öğrencilerin bilişsel seviyesinin üzerinde olması ve sınıfların kalabalık olması nedenlerinden dolayı zorlanmaktadır. Ayrıca öğrencinin değerle ilgili geçmiş yaşantısının bulunmaması, çocukların yazılı ve görsel medyadan olumsuz etkilenmesi, öğrencide olumlu yaşantı eksikliği, değerlerin evde pekiştirilmemesi, ailede kazanılan yanlış davranışlar, değerlerin öğretiminde ailenin yetersiz kalması, ailenin ilgisizliği, ailenin yeterli bilinçte olmaması, ailenin farklı değerlere sahip olması, okulda öğretilenle aile yaşantısının çatışması, öğretmenin değerlerin öğretiminde kendini yetersiz hissetmesi, değerler eğitimine uygun yöntem ve teknik bulmada zorluk çekmesi nedenleriyle zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin değerlerin kazandırılmasında en çok öğrenci kaynaklı nedenlerden dolayı zorlandıkları, bunu sırasıyla aileden, öğretmenden, program ve okul/sınıftan kaynaklı nedenlerin izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Tokdemir'in (2007) yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin aileden yeterli davranışları kazanamaması, medyanın olumsuz etkisi, ders kitaplarında değerlere yeterince yer verilmemesi, okulların alt yapı sorunları, değerler eğitiminin güçlükleri olarak saptanmıştır. Thornberg (2008a) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının gelişmiş değerler eğitimi için henüz hazır olmadığını ifade etmiştir. Türk (2009) araştırmasında öğrencilerin kültürel ve bireysel farklılıkları, değerler eğitiminin müfredat içerisinde tam olarak yerleşmemesi, öğrenci sayısının fazla olmasının etkili bir değerler eğitimin verilmesini engelleyen faktörler olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Üner (2011) araştırmasında okul öncesi eğitim programında değerlerin yeterince yer almaması, okulların gerekli materyallerin ve fiziksel donanımın yetersiz olmasının öğretmenleri zorladığı sonucuna ulaşmıştır. Kurtdede Fidan'ın (2013) yapmış olduğu araştırmada değerler eğitimi zorlaştıran etmenlerin toplumdan, aileden, medyadan, öğretmenden, eğitim sisteminden kaynaklı etmenler olduğu ifade edilmiştir. Kurtulmuş, Tösten & Gündaş'ın (2014) yapmış olduğu araştırmaya katılan öğretmenler, aile ile ilgili sorunların, kitle iletişim araçları ile ilgili sorunların, öğretmenler ile ilgili sorunların, program ile ilgili sorunların, okul ve yönetim ile ilgili sorunların değer eğitimi sürecini aşırı olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Gür & diğerleri'nin (2015) yaptıkları araştırmada öğretmenler okulda verilen eğitimin evde devamlılığının sağlanması sürecinde ve katılımında, ailelere ulaşmada, ailelerin eğitimsizliği ve ailelerin akademik başarıyı daha çok önemsemesi nedenleri sebebiyle güçlükler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında en çok karşılaştıkları güçlüklerin etkinlikler bazında olduğu, materyal ve etkinlik bulmada, etkinliklerin gerçek hayatta uygulanması ve çocukların ilgisini çekmede, etkinlikleri programa yerleştirmekte ve yine bazı uygulamaları soyut olarak açıklamanın zor olduğu için etkinlikleri uygulamakta güçlük yaşandığını belirtmektedir. Ogelman & Sarıkaya (2015) öğretmenlere, belirttikleri değerleri kazandırmanın zor olmasının nedenlerini sormuşlardır. Öğretmenlerin çoğunluğu soyut kavramlar oldukları için; bir kısmının çocukların gelişim özelliklerinden

(dikkat sürelerinin kısa oluşu, soyut düşünememeleri, hazır bulunuşluk düzeyleri, benmerkezci yapılarından dolayı; diğer bir kısmı ise pekiştireç verilebilecek materyal, etkinlik azlığından dolayı öğretilmesinin zor olabileceğini belirtmişlerdir. Akbaş (2004), Tepecik (2008), Kurtdede Fidan (2009), Yazar (2010) araştırmalarında medyanın değer öğretiminde okulun ve öğretmenin etkisini azalttığını ve değerinin kazandırılmasını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Farklı araştırma sonuçlarıyla bu araştırmanın sonucu birlikte değerlendirildiğinde değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin zorlandıkları noktaların benzerlik gösterdiği ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenleri değerler eğitimi konusunda hizmet içi eğitim, seminer ve kurs türü çalışmaların düzenlenmesini istediklerini, değerlerin öğrenciye kazandırılmasına katkı sunacak materyallerin çoğaltılması, kalabalık sınıfların mevcutlarının düşürülmesi, aile eğitim çalışmalarına ağırlık verilmesi ve değerler eğitimine okul öncesi eğitim programda daha çok değinilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Tokdemir (2007) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler, hizmetiçi eğitim çalışmalarını istemişlerdir. Yiğittir'in (2010) yaptığı araştırmada, değer eğitimine ilişkin yöntem ve metotların uygulamalı etkinliklerle ailelere verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Yazar'ın (2010) yaptığı araştırma sonucunda öğretmenler tarafından değer eğitiminin daha yararlı hale gelmesi için öğretmen-veli iş birliği, aile katılımı, aileler için eğitici seminerler ve hizmet içi seminerler verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Üner (2011) yaptığı araştırmada farklılıklara saygı eğitimi kapsamında düzenlenen etkinliklerin çeşitliliğinin ve sürelerinin artırılması, uygulamalarının verimliliğinin artırılması amacıyla öğretmenin de eğitilmesi ve kullanılacak materyallerin zenginleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Erkuş (2012) araştırmasında okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitiminin daha yararlı olması için, ailelere ve öğretmenlere seminerler verilmesi, öğrenci sayılarının azaltılması, programda değerler eğitiminin daha fazla yer alması, okul-aile iş birliğinin sağlanması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Tarkoçin & diğerleri'nin (2013) araştırmasında öğretmenler, meslektaşlarının erişebileceği bir etkinlik havuzu oluşturulabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı'nca il ve ilçelerde, değerler eğitimi uzmanı olarak yetişen bireyler tarafından öğretmenlere hizmet içi eğitimler, kurs ve seminerler verilebilir şeklinde görüş belirtmişlerdir. Berkant, Efendioğlu & Sürmeli (2014) öğretmenlere değer eğitimine yönelik nitelikli hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim etkinlikleri düzenlenebileceğini belirtmişlerdir. Doğan Temur & Yuvacı (2014) değer eğitimi öğretiminde müfredata ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Ogelman & Sarıkaya'nın (2015) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler, okul öncesi dönemde değerler eğitimi ile ilgili ailelerin konu ile ilgili bilgilendirilmesi, okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yer verilmesi, değerler eğitimi ile ilgili materyal sağlanması ve öğretmenlere değerler eğitimi ile ilgili eğitim verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Gür & diğerleri'nin (2015) yapmış olduğu araştırmada görüş belirten öğretmenler, değerler eğitimi konusunda öğretmen eğitimi talebinde bulunmuş, ailelere değerler eğitimi konusunda eğitimler verilmesi gerektiğini ve

etkinliklere yönelik kaynaklara ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma ve yapılan ilgili diğer araştırmaların sonuçlarına bakıldığında öğretmenlere değerler eğitimi konusunda eğitimler verilmesi ve okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine daha fazla yer verilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Okul öncesi öğretmenleri öncelikli olarak ve daha çok kullandığı değerlerin haricinde, okul öncesi dönem çocuğunun sosyal-duygusal gelişimine ve sınıf içi düzenin sağlanmasına katkısı olan değerlere (Arkadaşlık, Kurallara Uyuma, Empati) daha fazla yer verebilirler.
2. Okul öncesi dönem çocukları hayatı oyun yoluyla öğrendiklerinden değerlerin kazandırılmasında oyun etkinliği ve değerler eğitimine yönelik çocukta farkındalığın artması için alan gezileri daha fazla kullanılabilir.
3. Verilen değerlerin pekiştirilmesi için günlük eğitim akışı içerisinde haftanın her günü değerler eğitimine yönelik içeriklere yer verilebilir.
4. Öğretmenler, değerler eğitiminin kazandırılması sürecinde, öğrenci etkinliğine dayalı güdüleyici bir öğretme yaklaşımı olan örnek olay yöntemi ve iş birliğine dayalı öğrenme yöntemi gibi öğrenci etkileşimin yoğun yaşanacağı yöntem ve tekniklere daha fazla yer verebilir.
5. Çocuklarda ilgi uyandırmak ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için verilmek istenen değere yönelik öğrencilerle beraber özgün materyal tasarımları yapılabilir.
6. Değerler eğitimine aile katılımını sağlamak, aileleri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek için öğretmenler tarafından değerler eğitimi toplantıları yapılabilir.
7. Öğretmenlere değerler eğitimine yönelik hizmetiçi eğitim kursları ve seminerler yoluyla eğitimler verilebilir. Ayrıca ailelerin de değerler eğitimi konusunda bilinçlenmesi için eğitimler verilebilir.
8. Okul öncesi eğitim programı değerler eğitimini de kapsayacak şekilde güncellenebilir. Okul öncesi öğretmenlerine rehber olması açısından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından değerler eğitimine yönelik bir kılavuz kitap hazırlanabilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

1. Bu araştırma sadece Kahramanmaraş il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle sınırlıdır. Araştırma; anasınıflarında, uygulama sınıflarında ve farklı sosyo-ekonomik çevrelerdeki okullarda yapılabilir.
2. Bu araştırmada yalnızca nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Benzer bir araştırma gözlem yoluyla da yapılabilir.

3. Bu çalışma sadece okul öncesi öğretmenlerini kapsamaktadır. Yapılacak başka bir araştırmanın çalışma grubu, okul öncesi yöneticileri ve öğrenci velilerini de içine alacak şekilde belirlenebilir.

Kaynakça

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akpınar, B. & Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: nitel bir analiz. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 105-113.
- Aral, N., Kandır, A. & Can Yaşar, M. (2011). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Arıkan, A. (2011). Değerler eğitiminin tanımı, önemi ve kapsamı. A. Arıkan (Ed.), *Okulöncesi dönemde değerler eğitimi* içinde (s. 1-26). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisi.
- Arpacı, M. (2013). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni adaylarının değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 13(2), 205-228.
- Ateş, F. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Berkant, H. G., Efendioğlu, A. & Sürmeli, Z. (2014). Değerler eğitimine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies, International Periodical For the Languages*, 9(5), 427-440.
- Can, Ö. (2008). *Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Turkish Studies*, 9(2), 429-436.
- Cooper, D. (2014). *Character education: a study of an elementary school leadership academy*. Doktora Tezi. Wilmington University, North Carolina.
- Çengelci, T., Hancı, B. & Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Çetingöz, D. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının değerler eğitimde öğretmenin rolüne ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(3), 33-52.

- Doğan Temur, Ö. & Yuvacı, Z. (2014). Okul öncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gömleksiz, M. N. (2007). Lise öğrencilerinin toplumsal değerlere ilişkin tutumları: Elâzığ ili örneği. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan & M. Zengin (Ed.), *Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu* (s.727-741). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Greenberg, M. T., Weissberg, R. P., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H. & Elias, M. J. (2003). Enhancing school-based prevention and youth development through coordinated social, emotional, and academic learning. *American Psychologist*, 58(6/7), 466-474.
- Gunnar, M. R. & Barr, R. G. (1998). Stress, early brain development and behavior. *Infants and Young Children*, 11(1), 1-14.
- Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak, M. & Demircan, A. (2015). İlköğretim öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi: Ankara örneği. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 78-91.
- Halstead, J. M. & Taylor, J. M. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Karatekin, K., Gençtürk, E. & Kılıçoğlu, G. (2013). Öğrenci, sosyal bilgiler öğretmen adayı ve öğretmenlerin değer hiyerarşisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 411-459.
- Kaya, Y., Günay, R. & Aydın, H. (2016). Okul öncesi eğitimde drama ile işlenen değerler eğitimi derslerinin farkındalık düzeyi üzerindeki etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 23-37.
- Kolaç, E. & Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının 'değer' kavramına yükledikleri anlamlar ve değer sıralamaları. *Elementary Education Online*, 11(3), 762-777.
- Kurtdede Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(2), 1-18.

- Kurtdede Fidan, N. (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi: nitel bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 361-388.
- Kurtulmuş, M., Tösten, R. & Gündaş, A. (2014). İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 281-305.
- MacNaughton, G. & Hughes, P. (2007). Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs: a challenge for professional learning. *Journal of Early Childhood Research*, 5(2), 189-204.
- Ogelman, H. G. & Sarıkaya, H. E. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Oğuzkan, Ş. & Oral, G. (2003). *Okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. Ankara: Epsilon Yayınevi.
- Oktay, A. (2010). Okul öncesi dönemi. H. Yavuzer (Ed.), *Ana-baba okulu* (39-50). İstanbul: Remzi Yayınları.
- Oruç, C., Tecim, E. & Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 48, 303-319.
- Pahl, K. M. & Barrett, P.M. (2007). *The development of social-emotional competence in preschool aged children: the fun friends program*. Australia: Brisbane, Queensland.
- Samur, A. Ö. (2011). *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sapsağlam, Ö. & Ömeroğlu, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarında değerler eğitimine yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 244-264.
- Schaefer, M.P. (2012). *Determining methods for teaching character education in elementary schools*. Yayınlanmamış doktora tezi. Northcentral University, Arizona.
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitimde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şen, M. (2011). Okulöncesi dönem değerler eğitiminde öğretmenin ve okulun rolü. A. Arıkan (Ed.), *Okulöncesi dönemde değerler eğitimi* (123-147). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:2301.
- Tarçoçin, S., Berktaş, D. & Uyanık Balat, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 37-49.

- Tepecik, B. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde sorumluluk değerinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Thompson, M. (2011). Developing moral values in children: observations from a preschool. *Ife Psychologia*, 19(2), 394-411.
- Thornberg, R. (2008a). The lack of professional knowledge in values education. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1791-1798.
- Thornberg, R. (2008b). Values education as the daily fostering of school rules. *Research in Education*, 80(1), 52-60.
- Thornberg, R. & Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: a qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 49-56.
- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Uyanık Balat, G. & Balaban Dağal, A. (2011). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Üner, E. (2011). *Okul öncesi eğitim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri
- Weist, L. R. (1998). Using immersion to shake up pre-service teachers' views about cultural differences. *Journal of Teacher Education*, 49(5), 358-365.
- Yavuzer, H. (2012). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi programının mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. Doktora Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yazar, T. & Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2009). Türk sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin deneyimleri: fenomenolojik bir yaklaşım. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 35, 165-184.

- Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 207-223.
- Yiğittir, S. & Keleş, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(189), 144-155.

Extended Abstract

For people, in order to have healthy relationships with each other, it becomes increasingly important to include basic human values at the center of their behavior. It is necessary for people to have experiences about values to be able to learn and to pass them on to future generations. It is seen that values which can be taught and learned are nowadays becoming more difficult for individuals to gain as experiences than the past periods. While many values that have been accepted important by people in the past have been carried to later generations with their experiences, it can be said that this transfer is not enough today. Because, the conditions that change the value order of the child and affect the value formation are different today. From this perspective, families and educational institutions have more responsibilities and children should not be left to chance of acquiring the values (Gömleksiz, 2007). Values are very important means of achieving social and emotional development. For this development, School is the most appropriate place (Pahl & Barrett, 2007). This development forms the personality of the individual. Teaching basic values for a person to have a healthy personality is a matter that must be considered for pre-school that is the first step of education (Oktay, 1999). The aim of value education during preschool is to support the structure among the child's development areas of this period. As a result of this, the attained and will be attained behaviors will multiply and rise to the higher level (Yazar & Erkuş, 2013). Acquiring values exactly and correctly during pre-school education is very important. Schools perform this important task with the help of teachers (Uyanık Balat & Balaban Dağal, 2011). It is significantly emphasized that the teachers should have a role model that reflects values correctly in everywhere, creates an educational environment in which positive experiences are exhibited, makes different activities in order to acquire the values to children in or out of the classroom by using different methods. In this respect, the experiences and opinions of teachers about the application of value education are also important (Yıldırım, 2009). When pre-school children's growing features are taken into consideration, the values that are abstract for these children, require a well-organized structure. As the value education is not mentioned enough in the pre-school education program, it leaves the teaching of values to the teacher's initiative. Teachers' value preferences, attitudes and behaviors, method technical knowledge and self-worth in this subject are of great importance for reaching the purpose of this education. According to researches, because of several reasons, pre-school teachers have problems in acquiring values to their students. It is thought that this study will contribute to the field in terms of determining how the pre-school teachers apply the value education, identifying the

problems that are encountered during the application process and make suggestions in this matter. The problem sentence of this study is expressed as "What are the teachers' opinions about the application of values education during preschool education?"

The research is a qualitative study and it is carried out in a case study pattern. The study group consists of twenty pre-school teachers who are working at independent kindergartens in Kahramanmaraş city center during 20116-2017 education year. Typical case sampling method is used in this research. As data collection tool, a semi-structured interview form was used that was created by the researchers. To determine the opinions of teachers about the application of value education, the interview form included 9 open-ended questions. The interview form was evaluated by field experts and it was decided that the questions should be applied without changing and adding any other question. After the interview form was prepared, pre-applied was done with two teachers. In addition, common themes were formed by both researchers with the data gathered from the teachers, and it was tried to prevent biased evaluations. The data was analyzed by content analysis. For coding the data obtained from the interviews, conceptualized was done by the way of words, sentences and paragraphs. Codes were created from concepts that show similarities. In addition, original findings were included in the findings. The teachers, who were interviewed, were given names from Ö1 to Ö20.

As a result of the research, the preschool teachers think that it is necessary to start values education during pre-school education. As the reasons of this necessity, it is said that values affect the personality development, gaining the values in later periods is very difficult, the ones learned during preschool period are generally permanent and this period directly affect the future life of individual. It is seen that pre-school teachers have included respect and love values firstly. These values are followed by honesty, responsibility, homeland love, cooperation, tolerance and sharing values. It is also found that these teachers generally teach the value subjects by Turkish and drama activities and these are followed respectively by music, arts, games, trips, reading and writing activities. As the reason for the types of activities in which the content of values education is included; to be able to learn permanently, to be able to teach abstract concepts, and to be easy to access methods and materials. While half of preschool teachers teach value education on some days of the week, some of them teach every day of the week and some of them teach it once a week. Among the methods and techniques used for application of value education, it is seen that the drama and question-and-answer technique are foregrounded. Besides this, it is seen that the methods of play, role play, demonstration, lecture and case study are used by more than half of the teachers. The materials used in the value education are mostly story books, educational videos and music. In addition to these, puppet, slide show, cartoons / animation, photography and toys are the materials used by teachers to teach values. Worship places, museums, nursing homes, picnic areas, theaters, cinemas and fire departments are said to be benefited places for the

value education. Attendance activities that are sent to the families are among the works to achieve family participation for value education. In addition to these, behavioral schedules that sent to families for following their children's behaviors, home poetry education, newsletters sent to the family, face-to-face interviews with family, and phone interviews are shown among the studies conducted by the teachers. While teaching values; it has been hard for teachers due to these reasons; the values are abstract concepts for the students, making the values concrete, some values are above the cognitive level of the learners and the classes are crowded. By the preschool teachers, it is also suggested that in-service training, seminars and courses should be held, materials for the contribution to student achievement of values should be produced, crowded classroom numbers should be reduced, family education and value education in preschool education program should be emphasized.